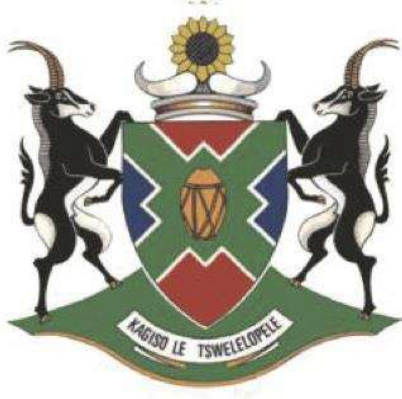

education

Department:
Education
North West Provincial Government
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PROVINSIALE ASSESSERING

GRAAD 11

**BESIGHEIDSTUDIES V1
JUNIE 2024**

PUNTE: 150

TYD: 2 uur

Testpapers.co.za

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die volgende instruksies aandagtig deur voordat jy die vrae beantwoord.

- Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings en dek TWEE hoofonderwerpe.
 AFDELING A: VERPLIGTEND
 AFDELING B: Bestaan uit DRIE vrae.
 Beantwoord enige TWEE van die drie vrae in hierdie afdeling.
 AFDELING C: Bestaan uit TWEE vrae.
 Beantwoord enige EEN van die twee vrae in hierdie afdeling
- Lees die instruksies vir elke vraag aandagtig deur en neem deeglik kennis van wat vereis word.

 Let daarop dat SLEGS die antwoorde op die eerste TWEE vrae gekies in AFDELING B en die antwoorde op die EERSTE vraag in AFDELING C nagesien sal word.
- Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is. GEEN punte sal toegeken word vir antwoorde wat verkeerd genommer is NIE.
- Behalwe waar ander instruksies gegee word, moet antwoorde in volsinne wees.
- Gebruik die puntetoekenning en aard van elke vraag om die lengte en diepte van 'n antwoord te bepaal.
- Gebruik die tabel hieronder as 'n riglyn vir punte- en tydtoekenning wanneer jy elke vraag beantwoord.

AFDELING	VRAAG	PUNTE	TYD (minute)
A: Objektiewe tipe vrae VERPLIGTEND	1	30	20
B: DRIE direkte/indirekte tipe vrae KEUSE: Beantwoord enige TWEE.	2	40	70
	3	40	
	4	40	
C: TWEE opsteltipe vrae KEUSE: Beantwoord enige EEN.	5	40	30
	6	40	
TOTAAL		150	120

- Begin die antwoord op ELKE vraag op 'n NUWE bladsy, bv. VRAAG 1 – nuwe bladsy, VRAAG 2 – nuwe bladsy.
- Jy mag 'n nie-programmeerbare sakrekenaar gebruik.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1**

- 1.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae gegee. Kies die antwoord en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.5) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 1.1.6 D.
- 1.1.1 Die manier om magsverhoudinge te vorm oor hoe besighede krediet kan kry is maklik deur ...
- A strategiese alliansie
 - B oorreding van groot beleggers
 - C maatskappyverteenwoordigers te beïnvloed
 - D regsverteenwoordigers te beïnvloed
- 1.1.2 Die impak van ... op besighede as 'n sosio-ekonomiese kwessie kan daartoe lei dat werknemers 'n werkstaak moet herhaal.
- A etiese wangedrag
 - B ekonomiese misdaad
 - C uitputting van natuurlike hulpbronne
 - D gebrek aan vaardighede
- 1.1.3 Die algemene styging in die pryse van alle produkte in die land wat lei tot beperkte verbruikersbesteding staan bekend as ...
- A deflasie
 - B korrupsie
 - C maatskaplike toelaes
 - D inflasie
- 1.1.4 Die komponent van die bemarkingskommunikasiebeleid waarvoor besighede nie betaal nie, staan bekend as ...
- A publisiteit
 - B advertensies
 - C verkoopspromosie
 - D persoonlike verkope
- 1.1.5 Die advertensie deur Power Vision was suksesvol omdat dit ... tot gevolg gehad het toe klante hul sonpanele gekoop het.
- A belangstelling
 - B aantrekking
 - C aksie
 - D begeerte

(5 x 2) (10)

- 1.2 Voltooi die volgende stellings deur die woord(e) in die lys hieronder te gebruik. Skryf slegs die woord(e) langs die vraagnommers (1.2.1 tot 1.2.5) in die ANTWOORDEBOEK neer.

sloerstaking; patent; SABS; tegnologiese; staking; SARB; volle;
roofkopieëring; geen; buitelandse

- 1.2.1 Vandyke Handelsonderneming verkoop verskillende sportklere wat gerepliseer is sonder toestemming van die geregistreerde eienaar. Dit staan bekend as ...
- 1.2.2 Mandla Logistieke het ... beheer oor die ekonomiese omgewing.
- 1.2.3 Werknemers van Karooplaas neem deel aan 'n ... wanneer hulle doelbewus hul produktiwiteit by die werk vertraag.
- 1.2.4 Abdul Hardeware gebruik ... bemaking wanneer hulle hul produkte bevorder deur sosiale media.
- 1.2.5 ... is 'n nasionale standaardiseringsowerheid.

(5 x 2) (10)

- 1.3 Kies 'n beskrywing uit KOLOM B wat by 'n term in KOLOM A pas.
Skryf slegs die letter (A–J) langs die vraagnommers (1.3.1 tot 1.3.5) in die ANTWOORDEBOEK neer bv. 1.3.6 K.

KOLOM A		KOLOM B	
1.3.1	Korrupsie	A	'n groep mense wat oplossings ontwikkel deur produksie probleme te ontleed
1.3.2	Handelsmerk	B	'n geïntegreerde stelsel wat regdeur die organisasie toegepas word
1.3.3	Eenhedsverpakking	C	'n simbool wat nie wettig geregistreer is om 'n uitvinding te maak nie
1.3.4	Totale gehalte beheer	D	verpakking word na gebruik weggegooi
1.3.5	Gehalte sirkels	E	verwys na oneerlike dade soos omkopery en terugbetalings
		F	'n simbool wat wettig geregistreer is wat die maatskappy of produk verteenwoordig
		G	verpakking kan hergebruik word vir ander doeleindes as om die oorspronklike inhoud te stoor
		H	'n groep mense wat standaarde vir produkte en dienste ontwikkel en publiseer
		I	verwys na die onregmatige gebruik van fondse soos onreëlmatige uitgawes
		J	'n stelsel wat verseker dat produkte voldoen aan die korrekte standaarde

(5 x 2) (10)

TOTAAL AFDELING A : 30

AFDELING B

Beantwoord ENIGE TWEE vrae in hierdie afdeling.

LET WEL: Dui die VRAAGNOMMER van elke vraag wat jy kies, duidelik aan. Die antwoord op ELKE vraag moet op 'n NUWE bladsy begin, bv. VRAAG 2 op 'n NUWE bladsy, VRAAG 3 op 'n NUWE bladsy.

VRAAG 2: BESIGHEIDSOMGEWINGS

- 2.1 Noem enige TWEE sakesektore. (2)
- 2.2 Beskryf kortliks die funksie van vakbonde. (6)
- 2.3 Identifiseer die sosio-ekonomiese kwessie waarmee Reakgona Tekstiele te make het in ELKE stelling hieronder:
- 2.3.1 Sommige werknemers kan nie die patrone of instruksies lees om die klere te maak nie. (2)
- 2.3.2 Weens 'n onopgeloste dispuut met die bestuur oorweeg werknemers dit om te weier om te werk. (2)
- 2.3.3 Brazil voer hul klere wat hulle nie in hul eie land kan verkoop nie na Suid-Afrika uit, teen baie lae pryse. (2)
- 2.4 Verduidelik die doel van die Wet op Arbeidsverhoudinge. (6)
- 2.5 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

GROOT SKOENE (GS)

Groot Skoene spesialiseer in gesondheidskoene vir mans. GS het hul besigheid uitgebrei na ander Afrika lande deur 'n winkel in Zanzibar te open. Hulle bestee ook geld aan navorsing in die ontwikkeling van hul skoene. Die bestuur van BS het onlangs ook 'n betroubare verskaffer van grondstowwe vir hul skoene gekry.

- 2.5.1 Haal TWEE maniere aan waarop GS by die makro-omgewing betrokke is. (2)
- 2.5.2 Verduidelik ander maniere waarop GS by die makro-omgewing betrokke kan wees. (6)
- 2.6 Bespreek die voordele vir besighede wat betrokke is by die makro-omgewing. (6)
- 2.7 Stel maniere voor waarop besighede mededinging in die mark kan oorkom. (6)

[40]

VRAAG 3: BESIGHEIDSBEDRYWIGHEDE

- 3.1 Lys enige VIER kategorieë van verbruikersgoedere. (4)
- 3.2 Omskryf die doel van verpakking. (6)
- 3.3 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

KHANIMAMBO VERVAARDIGERS (KV)

Khanimambo-vervaardigers verkoop kantoortoerusting aan verskillende universiteite. KV maak gebruik van tussengangers om hul produkte te versprei. Hulle gebruik ander besighede om in klein hoeveelhede aan verbruikers te verkoop.

- 3.3.1 Identifiseer die tipe tussenganger waarvan KV gebruik maak. (2)
- 3.3.2 Verduidelik die redes waarom KV as 'n vervaardigers dit sal verkies om van indirekte verspreidingsmetodes gebruik te maak. (6)
- 3.4 Onderskei tussen *direkte* en *indirekte* verspreiding. (4)
- 3.5 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

RENDY SAKKE (RS)

Rendy Sakke spesialiseer in die vervaardiging van verskeie skootrekenaarsakke. Hulle ontwerp en ontwikkeling produkidees wat voorsiening sal maak vir 'n een-grootte-pas-almal-benadering.

- 3.5.1 Noem EEN stadium van produkontwerp uit die scenario hierbo. (2)
- 3.5.2 Verduidelik ander stadiums van produkontwerp wat RS ook sou volg. (4)
- 3.6 Bespreek die doeltreffendheid van persoonlike verkope om besighedsprodukte te bevorder. (6)
- 3.7 Adviseer besighede oor die rol van die bemarkingsfunksie. (6)

[40]

VRAAG 4: DIVERSE ONDERWERPE**BESIGHEIDSOMGEWINGS**

- 4.1 Noem TWEE uitdagings van die markomgewing. (2)
- 4.2 Definieer die betekenis van *industriële verhoudings*. (2)
- 4.3 Verduidelik maniere waarop besighede magsverhoudinge kan vorm. (6)
- 4.4 Lees die scenario hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

NTSAKO HANDELAARS (NH)

Ntsako Handelaars word met baie uitdagings gekonfronteer. Die bestuurders by NH het nie voldoende bestuursvaardighede nie. Moeilike werknemers maak ook die daaglikse bestuur van die onderneming 'n uitdaging. Die nuut geïmplementeerde arbeidsbeperkings beïnvloed ook NH negatief.

- 4.4.1 Haal TWEE uitdagings van die mikro-omgewing aan vanuit die scenario hierbo. (2)
- 4.4.2 Noem TWEE ander uitdagings van die mikro-omgewing. (2)
- 4.5 Stel maniere voor waarop besighede 'n direkte invloed om die omgewing kan hê. (4)

BESIGHEIDSBEDRYWIGHEDE

- 4.6 Noem VIER bemarkingsaktiwiteite. (4)
- 4.7 Identifiseer die prysbepalingstegnieke wat deur Norman Kits Kos (NKK) gebruik word:
 - 4.7.1 Norman, die eienaar van NKK baseer sy pryse op dit wat ander kitskos restaurante hulle klante vra. (2)
 - 4.7.2 Hy het laer pryse vir die kos gevra om klante te lok toe die winkel nuut geopen is. (2)
 - 4.7.3 Hy vra vir 'n pakkie skyfies R34.99 in plaas van R35.00. (2)
- 4.8 Bespreek die belangrikheid van prysbepaling. (6)
- 4.9 Beveel redes aan waarom besighede veiligheid in die werkplek moet bestuur. (4)

[40]**TOTAAL AFDELING B: 80**

AFDELING C

Beantwoord enige EEN vraag in hierdie afdeling.

LET WEL Dui die VRAAGNOMMER van die vraag wat jy kies, duidelik aan. Die antwoord op die vraag moet op 'n NUWE bladsy begin, bv. VRAAG 5 op 'n NUWE bladsy OF VRAAG 6 op 'n NUWE bladsy.

VRAAG 5: BESIGHEIDSOMGEWINGS (AANPASSING BY DIE UITDAGINGS VAN DIE BESIGHEIDSOMGEWINGS)

Besighede gebruik netwerke en invloedwerwing om aan hul spesifieke behoeftes en aktiwiteite te voldoen. Suksesvolle besighede het die vermoë om aan te pas by die talle uitdagings wat hul besighede in die gesig staar. Besighede moet projekte aanpak wat hul gemeenskap kan bevoordeel aangesien dit ook voordele inhou vir besighede en die gemeenskap.

Skryf 'n opstel oor aanpassing by die besigheidomgewings waarin jy die volgende aspekte insluit:

- Omskryf die voordele van netwerkvorming
- Verduidelik die volgende tipes invloedwerwing:
 - o Verskansing teen inflasie
 - o Onderhandelingsessies tussen bestuur en vakbonde
- Bespreek enige DRIE maniere waarop besighede kan aanpas by die uitdagings van die besigheidomgewings.
- Beveel projekte aan wat deur besighede aangepak kan word as deel van hulle sosiale verantwoordelikheid.

[40]**VRAAG 6: BESIGHEIDBEDRYWIGHEDE(PRODUKSIEFUNKSIE)**

Suksesvolle produksiebeplanning maak dit moontlik dat aspekte van produksiebeheer in sakebedrywigheide geïmplementeer kan word. Besighede moet goed ingelig wees oor die doel van die Wet op Beroepsgesondheid en -veiligheid en moet die nodige voorsorgmaatreëls tref wanneer masjinerie hanteer word.

As 'n kenner in produksiebeplanning, skryf 'n opstel wat die volgende insluit:

- Omskryf die voordele van produksiebeplanning.
- Verduidelik DRIE aspekte wat tydens produksiebeheer oorweeg moet word.
- Bespreek die doel van die Wet op Beroepsgesondheid en -veiligheid.
- Beveel voorsorgmaatreëls aan wat besighede moet tref wanneer masjiene hanteer word.

[40]

TOTAAL AFDELING C: 40
GROOTTOTAAL: 150

education

Department:
Education
North West Provincial Government
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PROVINSIALE ASSESSERING

GRAAD 11

BESIGHEIDSTUDIES V1

JUNIE 2024

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 150

Testpapers.co.za

NOTAS AAN NASIENERS**INLEIDING**

Die notas aan nasieners word voorsien vir gehalteversekeringsdoeleindes om die volgende te verseker:

- (a) Regverdigheid, konsekwentheid en betroubaarheid in die nasienstandaard
- (b) Fasiliteer die moderering van kandidate se skrifte op verskillende vlakke
- (c) Vereenvoudig die nasienproses met inagneming van die breë spektrum nasieners oor die hele land
- (d) Implementeer toepaslike maatreëls in die onderrig, leer en assessering van die vak by skole/onderwysinstellings

1. Vir nasien- en modereringsdoeleindes word die volgende kleure aanbeveel:
Nasiener: Rooi
Moderator: Groen
2. Kandidate se antwoorde vir AFDELING B en C moet in volsinne wees.
Dit sal egter van die aard van die vraag afhang.
3. Omvattende nasienriglyne word voorsien, maar dit is geensins volledig nie. Behoorlike oorweging moet gegee word aan 'n antwoord wat korrek is, maar:
 - 'n Ander uitdrukking gebruik as wat in die nasienriglyn gegee word
 - Uit 'n ander betroubare bron kom
 - Oorspronklik is
 - 'n Ander benadering gebruik

LET WEL: Daar is slegs EEN korrekte antwoord in AFDELING A

4. Neem kennis van ander verwante antwoorde deur kandidate verskaf, wat verband hou met 'n spesifieke vraag en ken punte daarvoor dienooreenkomstig toe. (In die geval waar die antwoord onduidelik is of 'n mate van begrip aandui, moet deelpunte toegeken word, byvoorbeeld een punt in plaas van die maksimum van twee punte.
5. Die word 'Sub maks' word gebruik om die toekenning van punte binne 'n vraag of subvraag te vergemaklik.
6. Die doel daarvan om punte aan die regterkant te omkring (gelei deur 'maks' in die uiteensetting van die punte) is om konsekwentheid en akkuraatheid te verseker met die nasien van die skrifte en modereringsproses.
7. Subtotale van vrae moet in die regterkantlyn geskryf word. Omkring die subtotale, soos aangedui by die toekenning van punte. Dit moet deur 'maks' in die nasienriglyn van punte gelei word. Slegs die totaal vir elke antwoord moet in die linkerkantlyn langs die toepaslike vraagnommer verskyn.
8. Korrekte nommering van antwoorde van vrae of subvrae in AFDELING A en B word sterk aanbeveel. Indien die nommering verkeerd is, volg die volgorde van die

kandidaat se antwoorde. Kandidate sal geenaliseer word, indien laasgenoemde nie duidelik is nie.

9. Geen addisionele krediet moet vir die herhaling van feite gegee word nie. Dui aan met 'n 'H' of 'R'.
10. Die verskil tussen 'evalueer' en 'kritiese evaluering' kan soos volg verduidelik word:
 - 10.1 Wanneer 'evalueer' gevra word, word daar van kandidate verwag om te antwoord op 'n positiewe/negatiewe manier of om 'n neutrale (positief en negatief) standpunt in te neem, bv. **Positief:** *'COIDA verminder tyd en koste wat spandeer word op lang siviele hofgedinge.'*
 - 10.2 Wanneer 'kritiese evaluering' gevra word, word daar van kandidate verwag om te antwoord op 'n positiewe/negatiewe manier of om 'n neutrale (positiewe en negatiewe) standpunt in te neem. In hierdie geval word van die kandidate ook verder verwag om hulle antwoorde te ondersteun met dieper insig, bv. *'COIDA verminder tyd en koste wat spandeer word op lang siviele hofgedinge, want die werkgewer sal nie verantwoordelik wees om vergoeding aan die werknemer te betaal as beserings opgedoen is tydens werksure nie, solank as wat die besigheid kan bewys dat hy nie agterlosig was nie.'*

LET WEL:

1. Bogenoemde kan ook van toepassing wees op 'analiseer'.
2. Let op die plasing van die merkie (✓) in die toekenning van punte.

11. Die toekenning van punte moet gelei word deur die aard van die vraag, kognitiewe werkwoord wat gebruik is, puntetoekenning in die nasienriglyn en die konteks van elke vraag.

Kognitiewe werkwoorde, soos:

- 11.1 Adviseer, noem, beskryf in breë trekke, motiveer, aanbeveel, stel voor, (lys nie volledig nie) vereis gewoonlik nie veel diepte in kandidate se antwoorde nie. Die uiteensetting van punte vir elke stelling/antwoord sal dis aan die einde daarvan verskyn.
 - 11.2 Definieer, beskryf, verduidelik, bespreek, brei uit, onderskei/ toon vaardighede, differensieer, vergelyk, tabuleer, ontwerp, analiseer, evalueer, evalueer krities (lys nie volledig nie) vereis meer diepgaande begrip, toepassing en beredenering. Die punte moet dus meer objektief toegeken word om te verseker dat assessering volgens die vasgestelde norme geskied, sodat eenvormigheid, konsekwentheid en regverdigheid behaal kan word.
12. Sien slegs die EERSTE antwoord na waar die kandidaat meer as een antwoord in AFDELING B en C gee waar slegs een antwoord gevra word.

13. AFDELING B

13.1 Indien, byvoorbeeld VYF feite vereis word, sien die kandidaat se EERSTE VYF antwoorde na en ignoreer die res van die antwoorde. Dui dit aan deur 'n lyn deur die nie-nagesiende gedeelte te trek.

LET WEL: 1. Dit is slegs van toepassing waar die getal feite gespesifiseer word.

2. Die bostaande is ook van toepassing op antwoorde in AFDELING C (waar van toepassing).

13.2 Indien twee feite in een sin geskryf word, gee VOLLE krediet aan die kandidaat. Punt 14.1 geld steeds.

13.3 Indien daar van die kandidaat verwag word om hulle eie voorbeelde/menings te gee, beredeneer dit by die nasiensentrum ten einde die alternatiewe antwoorde te finaliseer en raadpleeg die Interne Moderator by DBE vir goedkeuring.

13.4 Gebruik van kognitiewe werkwoorde en toekenning van punte:

13.4.1 Waar die getal feite gespesifiseer word, vrae wat vereis dat kandidate moet 'beskryf/bespreek/verduidelik', kan dit soos volg nagesien word:

- Feit 2 punte (of soos aangedui in die nasienriglyn)
- Verduideliking 1 punt (twee punte sal in afdeling C toegeken word)

Die 'feit' en 'verduideliking' word apart in die nasienriglyn gegee om die toekenning van punte te vergemaklik.

13.4.2 Indien die getal feite nie gespesifiseer word nie, moet puntetoekenning gelei word deur die aard van die vraag en die maksimum punte in die nasienriglyn toegeken.

13.5 **EEN punt kan toegeken word vir antwoorde wat maklik is om te herroep, wat een woord as antwoord vereis of wat direk aangehaal word uit 'n scenario/gevallestudie. Dit is spesifiek van toepassing op AFDELING B EN C (waar van toepassing).**

14. AFDELING C

14.1 Die punte-uiteensetting vir die opsteltipe vrae is soos volg:

Inleiding	Maksimum: 32
Inhoud	
Gevolgtrekking	
Insig	8
TOTAAL	40

14.2

Insig bestaan uit die volgende komponente:

Uitleg/ Struktuur	Is daar 'n inleiding, paragrafe en 'n gevolgtrekking?	2
Analise en interpretasie	Is die kandidaat in staat om die vraag in opskrifte/sub-opskrifte te ontleed/korrek te interpreteer sodat begrip van wat gevra word, getoon word? Punte toegeken volgens die gids hieronder: Alle opskrifte aangespreek: 1 (Een 'A') Interpretasie (16 tot 32 punte): 1 (Een 'A')	2
Sintese	Is daar relevante besluite/feite/antwoorde gemaak wat op die vrae gebaseer is? Opsie 1: Slegs relevante feite: 2 punte (Geen '-S') Waar 'n kandidaat 50% of meer (twee tot vier subvrae) van die vraag met slegs relevante feite beantwoord het, verskyn geen '-S' in die linkerkantlyn nie. Ken die maksimum van TWEE (2) punte vir sintese toe. Opsie 2: 'n Paar relevante feite: 1 punt (Een '-S') Waar 'n kandidaat minder as 50% (slegs een subvraag) van die vraag met slegs OF 'n paar relevante feite beantwoord het, verskyn een '-S' in die linkerkantlyn. Ken 'n maksimum van EEN (1) punt vir sintese toe. Opsie 3: 'n Paar relevante feite: 1 punt (Een '-S') Waar 'n kandidaat minder as 50% (slegs een subvraag) van die vraag met slegs OF 'n paar relevante feite beantwoord het, verskyn een '-S' in die linkerkantlyn. Ken 'n maksimum van EEN (1) punt vir sintese toe. Opsie 4: Geen relevante feite: 0 punte (Twee '-S') Waar 'n kandidaat minder as 50% (slegs een sub-vraag) van die vraag met geen relevante feite beantwoord het nie, verskyn twee '-S' in die linkerkantlyn. Ken 'n NULPUNT vir sintese toe.	2
Oorspronklikheid	Is daar bewyse van voorbeelde gebaseer op aktuele <i>inligting, huidige neigings en ontwikkelings</i> ?	2
TOTAAL VIR INSIG:		8
TOTALE PUNTE VIR FEITE:		32
TOTALE PUNTE VIR OPSTEL (8 + 32):		40

- LET WEL:**
1. Geen punte sal toegeken word vir inhoud wat herhaal word uit die inleiding en gevolgtrekking nie.
 2. Die kandidaat verbeur punte vir uitleg indien die woorde **INLEIDING** en **GEVOLGTREKKING/SLOT** nie voorkom nie.
 3. Geen punte sal toegeken word vir uitleg as die opskrifte **INLEIDING EN GEVOLGTREKKING/ SLOT** nie deur 'n verduideliking ondersteun word nie.

- 14.3 Dui insig in die linkerkantse kantlyn aan met 'n simbool, bv. 'S, A, -S en/of O'.
- 14.4 Die komponente van insig word aan die einde van die voorgestelde antwoord/nasienriglyn vir elke vraag aangedui.
- 14.5 Sien alle relevante feite na totdat die SUBMAKS/MAKS punte vir elke onder-afdeling behaal is. Skryf 'SUBMAKS'/'MAKS' nadat die maksimum punte behaal is, maar lees verder vir oorspronklikheid 'O'.
- 14.6 Aan die einde van elke opstel, dui die toekenning van punte vir feite en punte vir insig soos volg aan: (S – Struktuur, A – Ontleding, S – Sintese, O – Oorspronklikheid) soos in die tabel hieronder aangedui.

INHOUD	PUNTE
Feite	32 (maks.)
L	2
A	2
S	2
O	2
TOTAAL	40

- 14.7 Wanneer punte vir feite toegeken word, neem kennis van die submaksimum wat aangedui word, veral as kandidate nie dieselfde opskrifte gebruik nie. Onthou opskrifte en subopskrifte word aangemoedig en dra by tot insig (struktuur/logiese vloei/volgorde) en dui duidelikheid van denke aan.
(Sien PUNTE-UI TEENSETTIN aan die einde van elke vraag.)
- 14.8 Indien die kandidaat die vraag VERKEERD identifiseer/vertolk, kry hy/sy steeds punte vir uitleg/struktuur.
- 14.9 Indien 'n ander benadering deur kandidate gebruik word, maak seker dat antwoorde geassesseer word in ooreenstemming met die puntetoekenning/subopskrifte soos aangedui in die nasienriglyne.
- 14.10 14.10.1 Ken TWEE punte toe vir volledige sinne. Ken EEN punt toe vir frases/sinsdele, onvoltooide sinne en vae antwoorde.
- 14.10.2 Met ingang November 2015, sal die TWEE punte nie noodwendig aan die einde van 'n voltooide sin getoon word nie. Punte (✓) sal geskei wees en langs elke feit aangedui word, bv. 'Produkontwikkeling is 'n groeistrategie ✓, waar ondernemings poog om nuwe produkte in bestaande markte bekend te stel.'✓
Dit sal deur die aard en konteks van die vraag, sowel as die kognitiewe werkwoord wat gebruik is, gelei word.
- 14.11 Met ingang November 2017 sal die maksimum van TWEE(2) punte vir feite in die nasienriglyn as opskrifte getoon, nie noodwendig vir elke vraag geld nie. Dit sak deur die aard van die vraag bepaal word.

AFDELING A**VRAAG 1**

1.1	1.1.1	B✓✓	(5 x 2)	(10)
	1.1.2	D✓✓		
	1.1.3	D✓✓		
	1.1.4	A✓✓		
	1.1.5	C✓✓		
1.2	1.2.1	roofofkieëring✓✓	(5 x 2)	(10)
	1.2.2	geen ✓✓		
	1.2.3	sloerstaking ✓✓		
	1.2.4	tegnologiese ✓✓		
	1.2.5	SABS ✓✓		
1.3	1.3.1	E✓✓	(5 x 2)	(10)
	1.3.2	F✓✓		
	1.3.3	D✓✓		
	1.3.4	B✓✓		
	1.3.5	A✓✓		

TOTAAL AFDELING A: 30**UITEENSETTING VAN PUNTE**

VRAAG 1	PUNTE
1.1	10
1.2	10
1.3	10
TOTAAL	30

AFDELING B**Sien slegs die eerste TWEE antwoorde na in afdeling B.****VRAAG 2: BESIGHEIDSOMGEWINGS****2.1 Tipe sakesektore**

- Primêre sektor ✓
- Sekondêre sektor ✓
- Tertiêre sektor ✓

LET WEL: Sien slegs die eerste TWEE (2) antwoorde na. (2 x 1) (2)**2.2 Funksies van vakbonde**

- Beskerming die belane van werkers. ✓✓
- Verteenwoordiging van die belange van die algemene samelewing en minderheidsgroepe deur middel van media en onderhandelinge. ✓✓
- Beïnvloeding van regeringsbesluite. ✓✓
- Beïnvloeding van bestuur vir beter werksomstandighede, salarisse en voordele. ✓✓
- Verteenwoordiging van werknemers korporatief en individueel. ✓✓
- Verbetering van die materiële voordele van hul lede. ✓✓
- Bevordering van die belange van lede. ✓✓
- Verskaf regs- en finansiële advies. ✓✓
- Die verskaffing van voordele en opvoedkundige fasiliteite aan sy lede. ✓✓
- Ondersteuning van geslagsgelykheid. ✓✓
- Beskerming van lede in tye van afleggings en dissiplinêre verhore. ✓✓
- Beskerming van die belange van hul lede tydens dissiplinêre prosedures. ✓✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met die funksies van vakbonde.

Max (6)**2.3 Sosio ekonomiese kwessies**

- 2.3.1 Ongeletterdheid ✓✓ (2)
- 2.3.2 Stakings ✓✓ (2)
- 2.3.3 Stortings ✓✓ (2)

2.4 Doel van die Wet op Arbeidsverhoudings (WAV)

- Voorsien 'n raamwerk waar die werknemers, vakbonde en werkgewers saamwerk ✓ om sake rakende indiensneming te bespreek, bv. lone, diensvoorwaardes. ✓
- Bevorder ordelike onderhandelinge en werknemersdeelname ✓ in besluitneming in die werkplek. ✓
- Bevorder oplossing van arbeidsgeskille, ✓ deur die instelling van die Kommissie vir Versoening, Bemiddeling en Arbitrasie (KVBA). ✓
- Bevorder billike ✓ indiensnemingspraktyke. ✓
- Voorsien 'n raamwerk/struktuur vir arbeidsverhoudinge ✓ tussen werkgewer en werknemers. ✓
- Voorsien eenvoudige prosedures ✓ vir die registrasie van vakbonde en werkgewersorganisasies. ✓
- Reguleer die regte van vakbonde en fasiliteer ✓ kollektiewe bedinging. ✓
- Reguleer die doeltreffendheid van bedingingsrade ✓ en statutêre rade. ✓

- Laat werkplekforums toe √ sodat werknemers aan besluitneming kan deelneem. √
- Vestig die Kommissie vir Versoening, Bemiddeling en Arbitrasie (KVBA) om arbeidsgeskille op te los √ deur statutêre versoening, bemiddeling en arbitrasie. √
- Onderskryf die reg om teen afleggings te staak, √ en fasiliteer arbeidsgeskille. √
- Verduidelik die oordrag √ van dienskontrakteproudures. √
- Vestig Arbeidshowe en Arbeidsappèlhowe √ om arbeidskwessies te hanteer. √
- Voorsien billike arbeidspraktyk √ tussen die werkgever en werknemer. √
- Hanteer √ stakings en uitsluitings en werkplekforums. √
- Vestig werkplekforums om √ die belange van alle werknemers in die werkplek te bevorder, ongeag of hulle aan die vakbond behoort of nie. √
- Bevorder ekonomiese ontwikkeling/sosiale geregtigheid/arbeidsvrede √ om te verseker dat die werkplek die basiese regte van werknemers handhaaf. √
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met die doel van die Wet op Arbeidsverhoudinge.

Maks (6)

2.5 Maniere waarop besighede betrokke kan raak by die makro-omgewing

2.5.1 Maniere om betrokke te wees by die makro omgewing vanuit die scenario

- GS het hul besigheid uitgebrei na ander Afrika lande deur 'n winkel in Zanzibar te open √
- Hulle bestee ook geld aan navorsing in die ontwikkeling van hul skoene. √

LET WEL:

- 1. Sien slegs die eerste TWEE (2) na.**
- 2. Ken slegs punte toe vir antwoorde aangehaal vanuit die scenario.**

(2 x 1) (2)

2.5.2 Ander maniere waarop besighede betrokke kan raak by die makro omgewing

- Kollektiewe bedinging/invloedwerwing, √ verteenwoordigers van sakegemeenskap gebruik geleentheid om sake van wedersydse belang met staatsamptenare te bespreek. √
- Privaat-openbare vennootskap, √ besigheid kan wedersyds voordelige vennootskappe met die regering aangaan en besigheid kan voordeel trek uit regeringsbeleide. √
- Dienste in privaat besit aan die gemeenskap of land √ besigheid maak gebruik van bates in staatsbesit (hawe) en besluit om die area skoon te hou (diens). √
- Werkskepping √, besighede sal 'n subsidie of belastingvermindering ontvang en meer opgeleide werkers hê. √
- Verhoogde betrokkenheid by maatskaplike verantwoordelike sinisiatiewe √ besigheid raak betrokke by sosio-ekonomiese kwessies deur opleiding en kommunikasie in die werkplekprojek. √

- Staatstenders ✓ aangebied deur die regering en in reaksie daarop sal besighede 'n formele aanbod indien om gespesifiseerde goedere en dienste te verskaf. ✓
- Werk binne die wette en regulasies ✓ wat deur die regering opgestel is, kan besighede help om te floreer/kontrakte op te stel. ✓
- Benutting van ekonomiese veranderinge ✓ soos seisoenale prysveranderings/veranderings in wisselkoers/staatsbelastingtoegewings. ✓
- Voorkoming van omgewingskade ✓ deur volhoubaar en omgewingsbewus te wees. ✓
- Beweeg na meer omgewingsvriendelike produkte ✓ soos sonkrag-aangedrewe geisers, ligte en omgewingsvriendelike skoonmaakprodukte. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met die maniere waarop besighede by die makro-omgewing betrokke kan wees.

LET WEL: Moet nie punte toeken vir aanhalings in VRAAG 2.5.1 nie.

Maks (6)

2.6 Voordele van besighede wat in die makro omgewing betrokke is

- Voorkoming van omgewingsverandering/skade ✓ deur volhoubaar en omgewingsbewus te wees/koolstofvoetspoor te verminder. ✓
- Om globale markte te betree, die internet te gebruik, ✓ verhoog markaandeel en kan internasionaal goedkoper/beter grondstowwe verkry. ✓
- Om mense se ouderdom, geslag, gebruike, tradisies en voorkeure te ken ✓ sal dit makliker maak vir besighede om by mense aan te trek. ✓
- Wette reguleer nywerhede, beheer handel met ander lande ✓ en beskerm nywerhede, verbruikers en werknemers. ✓
- Besighede is bewus van die impak van buitelandse valuta en belasting ✓ en is buigsaam in die verskaffing van produkte en dienste wat relevant is tot die huidige ekonomiese situasie. ✓
- Om tred te hou met die nuutste tegnologie ✓ verseker dat die grootste moontlike markaandeel verkry word. ✓
- Verseker dat die besigheid op hoogte bly/werk binne ✓ beleide, wette en regulasies wat besighede beheer. ✓
- Die besigheid kan meer akkuraat ✓ toekomstige gebeure, bedreigings en geleenthede wat mag ontstaan, voorspel. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met die voordele van besighede wat betrokke is by die makro-omgewing.

Maks (4)

2.7 Maniere waarop besighede mededinging kan oorkom

- Bied ander produkte en dienste aan as die mededingers om die kliënt se behoeftes en behoeftes te bevredig. ✓✓
- Bied meer persoonlike dienste aan deur te reageer op die kliënt se behoeftes/verwagtinge. ✓✓
- Bied laekoste ekstras soos verbeterde kredietvoorwaardes/afslag/lojaliteitskemas ens. ✓✓
- Vra laer pryse as dié van die ander besighede. ✓✓

- Verkoop produkte van 'n voortreflike gehalte/nuwe produkte/dienste waarin die klante dalk sou belangstel. ✓✓
- Goed opgeleide/kundige personeellede wat 'n beter werksatmosfeer skep. ✓✓
- Verhoog die bemarking van die besigheid deur promosie-idees soos plakkate of veldtogte op sosiale media te gebruik. ✓✓
- Opdatering van die beeld van die besigheid soos om die voorkant van die perseel te verf/ die besigheid modern/uitnodigend te laat lyk. ✓✓
- Hou tred met ontwikkelings in die sektor van die sakesektor, volg verbruikerstendense/belegging in nuwe tegnologie. ✓✓
- Verbetering van kliëntediens en versekering van kliëntetevredenheid. ✓✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met maniere waarop besighede mededinging in die mark kan oorkom.

Maks (6)**[40]****UITEENSETTING VAN PUNTE**

VRAAG	PUNTE
2.1	2
2.2	6
2.3.1	2
2.3.2	2
2.3.3	2
2.4	6
2.5.1	2
2.5.2	6
2.6	6
2.7	6
TOTAAL	40

VRAAG 3: BESIGHEIDSBEDRYWIGHEDE**3.1 Kategorieë van verbruikersgoedere**

- Geriefsgoedere ✓
- Uitsoekgoedere ✓
- Spesialiteitsgoedere ✓
- Dienste ✓
- Ongesoeke goedere ✓

LET WEL: Sien slegs die eerste VIER (4) na.**(4×1) (4)****3.2 Doel van verpakking**

- Verpakking is nodig om die item of produk te bevat. ✓✓
- Beskerm die produk teen breek, kieme, vog of bederf. ✓✓
- Bevorder die produk deur die handelsmerk van die maatskappy en produk aan te dui. ✓✓
- Voorkom peuter of diefstal van 'n produk. ✓✓
- Verbeter gemak in gebruik of berging van 'n produk. ✓✓

- Bevat inligting oor die produk, insluitend gebruike, enige skadelike waarskuwings of dosisvereistes. ✓✓
- Maak produk makliker om te identifiseer ✓✓
- Onderskei die produk van ander mededingende produkte. ✓✓
- Trek aandag om waarde van die produk as 'n bemarkingsinstrument te toon ✓✓
- Koppel die produk aan die promosiestrategie wat gebruik word om die produk te bevorder. ✓✓
- Verminder stoorkoste deur breekskade te minimaliseer. ✓✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met die doel van verpakking

Maks (6)**3.3 Distribusie beleid****3.3.1 Tipe tussenganger vanuit die scenario**

Kleinhandelaar ✓✓

(2)**3.3.2 Redes waarop vervaardigers van indirekte verspreidingsmetodes gebruik sal maak**

- Ervare agente/tussengangers handel met kliënte, ✓ wat besighede toelaat om op kernkwessies te fokus. ✓
- Vervoer en berging ✓ word deur tussengangers hanteer. ✓
- Dit is nie nodig om gespesialiseerde personeel aan te stel ✓ om verkoopsklagtes te hanteer nie. ✓
- Besighede hoef nie ✓ klantklagtes te hanteer nie. ✓
- Besighede geniet die voordele van grootmaatbestellings ✓ van groothandelaars. ✓
- Beter marktaandeel word verkry ✓ met die gebruik van tussengangers. ✓
- Tussengangers verstaan ✓ hoe die mark funksioneer. ✓
- Verbruikers is dikwels oor die land versprei, ✓ verspreiding moet ook wydverspreid wees. ✓
- Indirekte verspreiding vereis nie 'n groot belegging ✓ in advertensies nie. ✓
- Tussengangers verskaf soms krediet aan verbruikers, ✓ wat sal help om meer verbruikers te lok. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met die redes waarom vervaardigers dalk verkies om van indirekte verspreidingsmetodes gebruik te maak.

Maks (6)

3.4. Verskil tussen direkte en indirekte verspreiding

Direkte verspreidingskanaal	Indirekte verspreidingskanaal
- Dra ✓al die risiko ✓	- Risiko word verplaas na die tussenganger ✓ tydens die verspreiding van die produk aan eindgebruiker. ✓
- Betrek die produsent ✓ en die verbruiker. ✓	- Daar is middelmanne ✓ tussen die verbruiker en die produsent. ✓
- Die groothandelaar en kleinhandelaar word ✓ uit die proses gesny. ✓	- Die groot en kleinhandelaars tree op as onderhandelaars ✓ tussen die verbruiker en die produsent. ✓
- Bemaking en verkoop van produkte ✓ sonder om die middelman te betrek. ✓	- Gespesialiseerde agente ✓ hanteer klante. ✓
- Volle beheer oor produkte ✓ en bemaking. ✓	- Min terugvoer ✓ vanaf klante. ✓
- Beter eindpryse ✓ aangesien daar geen tussengangers koste is nie ✓	- Vervoer en berging word voorsien ✓ deur tussengangers. ✓
- Verskaf ✓ onmiddellike terugvoer ✓	- Vervaardigers maak gebruik van middelmanne ✓ soos groothandelaars/agente/makelaars/ kleinhandelaars. ✓
- Benodig meer gespesialiseerde werknemers ✓ wat opgelei is. ✓	- Die produsente het nie kennis ✓ oor die verspreiding van produkte nie ✓
- Versekere beter eind-verbruikerpryse ✓ omdat daar geen kostes van tussengangers bygevoeg word nie. ✓	- Produkte mag duur wees ✓ aangesien tussengangerkoste bygevoeg word. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met direkte verspreiding.	- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met indirekte verspreiding.
Sub maks (2)	Sub maks(2)

Maks (4)

LET WEL: Die antwoord hoef nie in tabelformaat te wees nie,
Die onderskeid moet duidelik wees, maar hoef nie te skakel nie.
Ken 'n maksimum van TWEE punte toe as die verskil nie duidelik is
nie/Merk slegs direkte verspreidingskanaal of
indirekteverspreidingskanaal.

3.5 Fases van produkontwerp**3.5.1 Stappe van produkontwerp vanuit scenario**

Ontwerp en ontwikkeling van produkidees. ✓✓

(2 x 1) (2)**3.5.2 Ander stappe van produkontwerp**

- Seleksie en sifting ✓ van produk idees/ Ideesifting. ✓
- Ontwikkeling en toetsing van die produkkonsep ✓ wat moet gebeur voordat 'n produk ontwikkel word. ✓

- Ontleding van die winsgewendheid ✓ van die produkkonsep ✓/Besigheidsanalise. ✓
- Ontwerp en toets ✓ die fisiese produk ✓/n regte produk word vir die eerste keer gemaak. ✓
- Verbruikersreaksies moet getoets word ✓ deur 'n klein steekproef van die produk/marktoets te gebruik. ✓
- Tegnieëse implementering ✓/Stelsels en prosesse word in die produksiebeplanning- en beheerproses geplaas. ✓
- Kommersialisering ✓/Die produk word bekendgestel en bemarkings-/advertensieveldtogte geïmplementeer. ✓
- Nuwe produkpryse ✓/Die produk word geprys en voorspellings uitgewerk. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met die ander stadiums van die produkontwerp wat gevolg sou word.

Maks (4)**3.6 Doeltreffendheid van persoonlike verkope in die bevordering van produkte**

- Persoonlike verkope kan telefonies gedoen word, maar is gewoonlik van aangesig tot aangesig ✓ en bied die mees buigsame manier om 'n promosieboodskap oor te dra. ✓
- Word gedoen deur ervare verkoopsmense wat charisma ontwikkel ✓ en vaardig raak om mense te laat aandag aan hulle gee ✓
- Dit is baie effektief veral in die geval van duur industriële goedere ✓ soos masjinerie en inkoopiegoedere bv. stowe/yskaste/selfone ✓
- Behels 'n persoonlike aanraking met spesifieke aandag ✓ aan die kliënt se behoeftes en vereistes. ✓
- Effektiefste manier om verhoudings tussen die verkoops persoon en die kliënt te bou. ✓
- Dit is ook 'n baie goeie manier om goeie verhoudings te handhaaf ✓ en om deurlopende besigheid en verkope te verseker. ✓
- Die verkoops persoon kan sy/haar boodskap aanpas om aantrekliker te wees ✓ vir die persoon wat luister. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met doeltreffendheid van persoonlike verkope in die bevordering van 'n besigheidsproduk.

Maks (6)**3.7 Rol van die bemarkingsfunksie**

- Ondersteun die oorhoofse doelwitte van 'n besigheid, wat is om wins te maksimeer. ✓✓
- Die bemarkingspan moet nou saamwerk met personeellede van ander besigheidsfunksies. ✓✓
- Versamel inligting oor kliënte se behoeftes, voorkeure en koopgedrag en deel inligting met ander departemente. ✓✓
- Help met die ontwikkeling van die bemarkingstrategie in samewerking met senior bestuur van ander besigheidsfunksies. ✓✓
- Ontwikkel 'n bemarkingsplan deur gebruik te maak van elemente van die bemarkingsmengsel. ✓✓
- Ontwikkel verkoopsvoorspellings en projeksies en verskaf hierdie inligting aan ander besigheidsfunksies. ✓✓
- Besluit watter produkte of dienste die besigheid sal verkoop en hoe die produkte versprei sal word. ✓✓

- Bepaal watter pryse (kontant of krediet) hulle gaan verkoop. ✓✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met die rol van bemerkingsfunksie.

Maks (6)**UITEENSETTING VAN PUNTE**

VRAAG	PUNTE
3.1	4
3.2	6
3.3.1	2
3.3.2.	6
3.4	4
3.5.1	2
3.5.2	4
3.6	6
3.7	6
TOTAAL	40

VRAAG 4

BESIGHEIDSOMGEWINGS

4.1 Uitdagings in die markomgewing

- Mededinging ✓
- Tekort in voorraad ✓
- Verandering in verbruikersgedrag ✓
- Demografie en psigografie ✓
- Sosio kulturele faktore ✓

LET WEL: Sien slegs die eerste VIER (4) na.

(4x1) (4)

4.2 Betekenis van industriële verhoudings

- Industriële verhoudings verwys na die verhouding ✓ tussen werkgewers en werknemers. ✓
- Dit beïnvloed die manier waarop besighede gelei word ✓ deur die Wet op Arbeidsverhoudinge. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met die betekenis van industriële verhoudings.

Maks (4)

4.3 Maniere waarop besighede magsverhoudinge kan vorm

- Bou op BBSEB ✓ en bemagtiging van werknemers. ✓
- Vermoë van 'n persoon se mag om ✓ ander se gedagtes, optrede of keuses te beïnvloed. ✓
- Elke party in 'n verhouding besit 'n mate van mag, ✓ d.w.s. mag om te staak/betaling te eis/materiaal te bestel ✓ ens.
- Strategiese alliansies/ooreenkoms ✓ tussen besighede wat tot wedersydse voordele lei. ✓
- Strategiese bondgenote wil nie ✓ wedersydse voordele verloor nie. ✓
- Strategiese bondgenote oorweeg voorstelle ✓ gemaak deur besighede in die alliansie. ✓
- Oorreding van groot beleggers ✓ het die mag om ander besighede te beïnvloed. ✓
- Verseker welwillendheid van beleggers ✓ en luister na voorstelle van beleggers. ✓
- Invloed op maatskappyverteenwoordigers ✓ deur middel van agente of tussenganger. ✓

- Tussengangers beïnvloed kliënte deur gratis monsters uit te deel ✓ en deur die aanbeveling van sekere produkte deur spesialiste/beleggers. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met maniere waarop besighede magsverhoudings kan vorm.

Maks (6)**4.4 Uitdagings in die mikro-omgewing****4.4.1 Uitdagings van die mikro omgewing vanuit die scenario.**

- Die bestuurders by NH het nie voldoende bestuursvaardighede nie. ✓
- Moeilike werknemers maak ook die daaglikse bestuur van die onderneming 'n uitdaging. ✓

LET WEL: Sien slegs die eerste TWEE (2) na.**(2 x 1) (2)****4.4.2 Ander uitdagings van die mikro omgewing**

- Gebrek aan visie en missie ✓
- Vakbonde ✓
- Stakings en sloerstakings ✓
- Vaardigheidstekorte onder werknemers ✓
- Hoë werknemeromset ✓
- Afwesighede onder werknemers ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met die uitdagings van die mikro-omgewing.

Maks (2)**LET WEL: 1. Sien slegs die eerste TWEE antwoorde na.****2. Moet nie punte toeken vir uitdagings aangehaal in VRAAG 4.2.1 nie.****4.5 Maniere waarop besighede 'n direkte invloed op die omgewing kan hê**

- Besighede moet buigsaam wees deur betrokke te raak by navorsing/ontwikkeling sodat hulle volhoubaar sal wees. ✓✓
- Beïnvloed sy verskaffers deur langtermynkontrakte te onderteken. ✓✓
- Skep nuwe gebruike vir 'n produk deur nuwe kliënte te vind. ✓✓
- Beïnvloed reguleerders deur invloedwerwing en bedinging. ✓✓
- Inisieer onderhandelingsessies tussen bestuur en vakbonde. ✓✓
- Beïnvloed sy eienaars se gebruik van inligting vervat in jaarverslae. ✓✓
- Onderhandel strategiese alliansie-ooreenkoms deur middel van kontraktuele prosesse. ✓✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met maniere waarop besighede 'n direkte invloed op die omgewing kan hê.

Maks (4)**BESIGHEIDSBEDRYWIGHEDE****4.6 Bemerkingsaktiwiteite**

- Standardisering en gradering ✓
- Berging ✓
- Vervoer ✓
- Finansies ✓
- Dra risiko's ✓
- Koop en verkoop ✓

LET WEL: sien slegs die eerste VIER (4) na.**(4x1) (4)**

4.7 Prystegnieke gebruik deur Norman Kitskos

- 4.8.1 Mededing gebasseerde pryse. ✓✓ (2)
 4.8.2 Promosie pryse. ✓✓ (2)
 4.8.3 Sielkundige pryse ✓✓ (2)

4.8 Belangrikheid van prys

- Die prysproses moet ✓ buigsaamheid/afslag/gebied/lewensiklusstatus/toelae in ag neem. ✓
- Pryse beïnvloed die aantal produkte wat 'n onderneming kan verkoop, ✓ wat op sy beurt winsgewendheid beïnvloed. ✓
- Die prys van 'n produk kan die verbruikers se houding ✓ teenoor die produk of die handelsmerk beïnvloed. ✓
- As die glo te hoog is, ✓ mag minder verbruikers die produk koop. ✓
- As die prys te laag is, kan ✓ verbruikers die goed as van swak gehalte beskou. ✓
- Die prysbeleid moet verduidelik ✓ wanneer en aan wie afslag toegestaan sal word. ✓
- Die prys van 'n produk moet voorsiening maak ✓ vir vervoerkoste. ✓
- Die prys van 'n produk moet voorsiening maak ✓ vir BTW. ✓
- Lae verkope lei tot voorraadophopings van onverkoopte produk ✓ wat gestoor moet word en nie die koste van die vervaardiging van daardie produk terugbetaal nie. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met die belangrikheid van pryse.

Maks (6)**4.9 Redes waarom besighede veiligheid in die werkplek moet bestuur**

- Werkplekongelukke kan beserings en sterftes tot gevolg hê. ✓✓
- Publisiteit van werkplekongelukke sal ook 'n negatiewe impak op 'n onderneming se beeld hê. ✓✓
- Gereelde of ernstige werkplekongelukke kan selfs veroorsaak dat beleggers hul geld in 'n ander maatskappy belê. ✓✓
- Potensiële werknemers kan besluit om nie 'n werksaanbod te aanvaar by 'n onderneming waar baie ongelukke plaasgevind het nie. ✓✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met redes waarom ondernemings veiligheid in die werkplek moet bestuur.

Maks (4)
[40]**UITEENSETTING VAN PUNTE**

VRAAG	PUNTE
4.1	2
4.2	4
4.3.	6
4.4.1	2
4.4.2	2
4.5	4
4.6	4
4.7.1	2
4.7.2	2
4.7.3	2
4.8	6
4.9	4
TOTAAL	40

TOTAAL AFDELING B: 80

AFDELING C**Sien slegs die eerste antwoord na****VRAAG 5: BESIGHEIDSOMGEWINGS (AANPASSING BY UITDAGINGS VAN DIE SAKE OMGEWINGS)****5.1 Inleiding**

- Netwerke verwys na 'n gekoördineerde aktiwiteit waar mense wat soortgelyke doelwitte het ontmoet en inligting en idees uitruil. ✓
- Invloedwerwing laat individue, besighede en organisasies toe om hul invloed te gebruik om regeringsbeleid te verander. ✓
- Nodige maatreëls moet deur besighede ingestel word om te help om die uitwerking van hierdie uitdagings te minimaliseer. ✓
- Besighede het die verantwoordelikheid om meer sosiaal verantwoordelik te word deur terug te gee aan gemeenskappe. ✓
- Enige ander relevante inleiding wat verband hou met die voordele van netwerke/tipes invloedwerwing/maniere waarop besighede kan aanpas by uitdagings van die besigheidsomgewings/projekte wat deur besighede aangepak kan word as deel van sosiale verantwoordelikheid.

Enige (2 x 1) (2)**5.2 Voordele van netwerke**

- Besighede kan nuwe kliënte lok wat lei tot verhoogde markaandeel en winsgewendheid. ✓✓
- Netwerk kan 'n uitstekende bron van nuwe perspektiewe en sake-idees wees. ✓✓
- Laat bestuurders toe om nuwe besigheidsverhoudings te bou en nuwe besigheidseleenthede te genereer. ✓✓
- Speel 'n rol in die bemaking en uitbreiding van 'n besigheid. ✓✓
- Help besighede om toekomstige besigheidsbesluite te neem. ✓✓
- Besighede kan ondersteuning kry wanneer verteenwoordiging aan verskeie owerhede beplan word. ✓✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met die voordele van netwerke.

Maks. (10)**5.3 Tipes invloedwerwing****5.3.1 Verskansing teen inflasie**

- Die besigheid gebruik verskansing deur effekte, aandele, eiendom te koop of edelmetale soos goud te koop ✓ om kapitaal teen die uitwerking van inflasie te beskerm. ✓
- Besighede belê surplusfonds ✓ sodat die waarde daarvan teen 'n vinniger tempo as inflasie groei. ✓
- Besighede gebruik verskansing om hul finansiële beleggings te beskerm ✓ deur die risiko te versprei. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met verskansing teen inflasie as 'n tipe invloedwerwing.

Sub maks. (6)**5.3.2 Bedingingssessies tussen bestuur en vakbonde**

- Hierdie sessies stel werknemers in staat om as 'n groep met werkgewers te onderhandel ✓ om werknemers se regte te beskerm. ✓
- Bedingingssessies voorkom arbeidsstakings en verskaf kritieke inligting ✓ aan mense aan bewind. ✓
- Die doel van bedingingssessies is om 'n wen-wen situasie ✓ vir alle partye te vind. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met bedingingssessie tussen bestuur en vakbonde as 'n tipe invloedwerwing.

Sub-maks.(6)**Maks (12)**

5.4 Maniere waarop besighede kan aanpas by die uitdagings van die sake-omgewings

5.4.1 Inligtingsbestuur √√

- Inligting moet gevind/aangeteken/geberg/maklik opgespoor word √ en effektief gebruik word. √
- Besighede moet 'n effektiewe inligtingbestuurstelsel implementeer √ wat toeganklik en nuttig is vir alle personeel. √
- Inligting moet doeltreffend bestuur word en 'n stelsel moet in plek gestel word √ sodat die betrokke personeel maklik toegang daartoe kan kry. √
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met inligtingsbestuur as 'n metode om aan te pas by uitdagings van die besigheidsomgewings.

Metode (2)
Bespreking (4)
Sub maks (6)

5.4.2 Strategiese reaksies √√

- Bestuur moet strategiese reaksies op verskeie uitdagings ontwerp √ deur alle inligting te analiseer, die betrokke belanghebbendes te identifiseer. √
- Kry 'n duidelike prentjie √ van elke belanghebbende se standpunte en vereistes. √
- Besighede moet 'n strategiese plan hê √ om te reageer op veranderinge in die besigheidsomgewing. √
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met strategiese reaksies as 'n metode om aan te pas by uitdagings van die besigheidsomgewings.

Metode (2)
Bespreking (4)
Sub maks (6)

5.4.3 Samesmeltings, oornames, verkrygings en alliansies √√

- Besighede kan aandele √ van 'n ander maatskappy verkry. √
- Besighede kan kies om 'n ander besigheid oor te koop/saam te smelt met 'n ander besigheid √ as 'n manier om 'n groter marktaandeel te hê. √
- Hulle kan 'n nuwe onderneming saam met 'n ander besigheid begin √ wat 'n veiliger manier kan wees as om die bestaande besigheid uit te brei. √
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met samesmeltings, oornames, verkrygings en alliansies as 'n metode om aan te pas by uitdagings van die besigheidsomgewings.

Metode (2)
Bespreking (4)
Sub maks (6)

5.4.4 Organisasie ontwerp en buigsaamheid √√

- Besighede moet buigsaam wees in hul organisatoriese ontwerp en strategieë √ sodat hulle in 'n veranderende mark kan meeding. √
- Organisasie-ontwerp is 'n proses om mense/inligting/tegnologie van 'n organisasie te integreer √ sodat die winsgewendheid van die besigheid verbeter word. √
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met organisatoriese ontwerp en buigsaamheid as 'n metode om aan te pas by uitdagings van die besigheidsomgewings.

Metode (2)
Bespreking (4)
Sub maks (6)

5.4.5 Direkte invloed van die omgewing en sosiale verantwoordelikheid

- Besighede moet buigsaam wees deur betrokke te raak by navorsing en ontwikkeling ✓ sodat as hulpbronne opraak of as omgewingswetgewing verander die besigheid kan aanpas en kan voortgaan. ✓
- Sosiale verantwoordelikheid verwys na die verpligtinge wat 'n besigheid het ✓ om die belange van al sy belanghebbendes te beskerm en te verbeter. ✓
- Deur sosiale verantwoordelikheid kan 'n besigheid sy besigheidsomgewings beïnvloed ✓ en uitdagings aanspreek wat verband hou met sosio-ekonomiese kwessies in sy sosiale omgewing. ✓
- Besighede moet meer bewus en betrokke wees by maatskaplike verantwoordelikhedsprojekte en programme ✓ wat tot voordeel van die gemeenskap kan wees. ✓
- Neem deel aan projekte wat die gemeenskap ✓ waarin die besigheid bedrywig is, ophef. ✓
- Besighede gebruik KSI-projekte ✓ as 'n bemarkingsinstrument vir hul besigheid. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met direkte invloed van die omgewing en sosiale verantwoordelikheid as 'n metode om aan te pas by uitdagings van die besigheidsomgewings.

Metode (2)
Bespreking (4)
Sub maks (6)

LET WEL: Sien slegs die eerste DRIE (3) na.

Maks. (14)

5.5 Projekte wat besighede kan onderneem as deel van hulle sosiale verantwoordelikheid

- Besighede moet werknemers toelaat om betrokke te raak by maatskaplike ontwikkelingsprogramme. ✓✓
- Besighede moet die omgewing beskerm en aan gemeenskapsopheffingsprogramme deelneem. ✓✓
- Neem deel aan omgewingsvriendelike veldtogte soos herwinning of hergebruik van skaars hulpbronne. ✓✓
- Besighede moet minder bevoorregte mense ondersteun, deur skenkings aan liefdadigheidsorganisasies te verskaf./Liefdadigheidsbydrae aan NRO's/Besighede kan komberse aan ouetehuse skenk/lopende sokkombuise. ✓✓
- Hulle kan ook betrokke raak by ekonomiese ontwikkeling en onderrig verskaf oor MIV/VIGS-bewusmakingsprogramme. ✓✓
- Betrokkenheid by gemeenskapsopvoeding/Bou skole in gemeenskappe/ Bied beurse aan behoeftige studente/Skenk ou rekenaars aan minderbevoorregte skole/Verskaf/Ondersteun volwasse onderwys en opleiding in die plaaslike gemeenskap. ✓✓
- Leer entrepreneursvaardighede aan/ Bied ondersteuning aan individue wat nuwe sake-ondernemings begin. ✓✓
- Voer vaardigheidsontwikkeling/werkskeppingsprojekte uit/ Bied messelmaakkursusse aan. ✓✓
- Borg kuns- en kultuurprogramme, soos skoolkore. ✓✓
- Ondersteun jeugprogramme, soos sport/ontspanningsaktiwiteite. ✓✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met projekte wat deur besighede aangepak kan word as deel van sosiale verantwoordelikheid

Maks. (10)

5.6 Gevolgtrekking

- Bestuur kan netwerking gebruik om soveel mense as moontlik te bereik en elke verbinding te laat tel. ✓✓
- Besighede moet probeer om wetgewing of die regering se besluitnemingsprosesse te beïnvloed om winsgewend te bly. ✓✓
- Aanpassing by uitdagings van die besigheidsomgewing kan deur besighede bereik word as bestuur op hoogte bly met die nuutste ontwikkelings. ✓✓
- Sosiale verantwoordelikhedsprojekte wat deur besighede aangepak word, kan as 'n bemakingstrategie gebruik word om hul produkte te bevorder. ✓✓
- Enige ander relevante gevolgtrekking wat verband hou met die voordele van netwerking/tipes invloedwerwing/maniere waarop besighede kan aanpas by die uitdagings van die besigheidsomgewings/projekte wat besighede kan onderneem as deel van hulle sosiale verantwoordelikheid.

(Enige 1 x 2) (2)**[40]****VRAAG 5: UITEENSETTING VAN PUNTE**

Besonderhede	MAKSIMUM	TOTAAL
Inleiding	2	Maks. 32
Voordele van netwerking	10	
Tipes invloedwerwing: o Verskansing teen inflasie o Bedingingssessies tussen bestuur en vakbonde	12	
Maniere waarop besighede kan aanpas by uitdagings in die sake-omgewings	14	
Projekte wat deur besighede onderneem kan word as deel van hulle sosiale verantwoordelikheid	10	
Gevolgtrekking	2	8
INSIG		
Uitleg	2	
Analise, interpretasie	2	
Sintese	2	
Oorspronklikheid/Voorbeelde	2	40
TOTALE PUNTE		

SASO – Vir elke komponent:

Gee 2 punte indien aan al die vereistes voldoen is.

Gee 1 punt indien aan sommige vereistes voldoen is.

Gee 0 punte waar glad nie aan die vereistes voldoen is nie

VRAAG 6: BESIGHEIDSBEDRYWIGHEDE (PRODUKSIE FUNKSIE)**6.1 Inleiding**

- Produksiebeplanning verwys na die stel van doelwitte vir die produksie-afdeling en daarstel van beleide/programme en prosedures om hierdie doelwitte te bereik. ✓
- Beheer van elke individuele taak en aksie in die produksieproses en vestig die begin en afronding van elke taak. ✓
- Die doel van die Wet op Beroepsgesondheid en Veiligheid is om voorsiening te maak vir die gesondheid en veiligheid van werknemers by die werk en tydens die gebruik van aanlegte en masjinerie. ✓
- Veiligheidsmaatreëls is noodsaaklik in elke werkplek, veral wanneer daar met chemikalieë/gevaarlike masjinerie/skadelike stowwe te make word. ✓
- Enige ander relevante inleiding wat verband hou met die voordele van produksiebeplanning/-aspekte wat in ag geneem moet word tydens produksiebeheer/doel van die Wet op Beroepsgesondheid en - veiligheid/voorsorgmaatreëls wat besighede moet tref wanneer masjinerie hanteer word.

(Enige 2 x 1) (2)**6.2 Voordele van produksiebeplanning**

- Produksiebeplanning laat 'n besigheid toe om te verseker dat elke masjien en werker tot hul volle kapasiteit gebruik word. ✓✓
- Besigheid kan verseker dat dit die korrekte hoeveelheid voorraad/voorraadbeheer op 'n gegewe tydstop het. ✓✓
- Verbeterde voorraadbeheer verminder vermorsing en onnodige bergingskoste. ✓✓
- Produksiebeplanning sal voorkom dat tyd vermors word en verhoog die aantal finale produkte en verhoog dus produktiwiteit. ✓✓
- Produksiebeplanningsproses behels kwaliteitkontroles wat kwaliteit sal verbeter. ✓✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met die voordele van produksiebeplanning.

Maks (10)**6.3 Aspekte wat in ag geneem moet word tydens produksiebeheer****Versending ✓✓**

- Behels die uitreiking van produksiebestellings ✓ om produksie te begin. ✓ Dit verskaf bestellings vir:
 - o Verskuiwing van materiaal, ✓ gereedskap en toerusting na die nodige plekke ✓
 - o Begin die proses ✓
 - o Kontroleer die tyd ✓ en koste betrokke by die proses ✓
 - o Kontroleer die vloei van werk ✓ volgens die roetering ✓
 - o Toesig oor die proses. ✓
- Versending is om die produksieplan ✓ en skedule in werking te stel. ✓
- Dit identifiseer die persoon wat die werk sal doen ✓, verskaf die spesifikasies en materiaalys. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met versending as 'n aspek wat tydens produksiebeheer oorweeg moet word.

**Tipe (2)
Verduideliking (2)
Sub maks (4)**

Opvolg en beheer ✓✓

- Opvolg maak seker dat die skedulering en produksiestelsels ✓ volgens plan verloop. ✓
- Dit hanteer onbeplande kwessies/probleme ✓ en sorteer enige misverstande uit in terme van werkprosesvereistes. ✓
- Opvolg van die vordering van produksie help ✓ om knelpunte en misverstande te voorkom. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met opvolg of beheer as 'n aspek wat tydens produksiebeheer oorweeg moet word.

Tipe (2)
Verduideliking (2)
Sub maks (4)

Inspeksie ✓✓

- Inspeksie behels die kontrolering van die kwaliteit ✓ van die proses en die finale produk. ✓
- Dit word met gereelde intervensies tydens die produksieproses gedoen ✓ sowel as aan die einde. ✓
- Inspeksiemetodes ✓ sluit die ewekansige keuse van produkte/besigtiging/steekproefneming en toetsing van die produk in. ✓
- Regs- en regulatoriese prosesse word ook nagegaan ✓ om te verseker dat daar aan die nodige standaarde voldoen word. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met inspeksie as 'n aspek wat tydens produksiebeheer oorweeg moet word.

Tipe (2)
Verduideliking (2)
Sub maks (4)

Korrektiewe aksie ✓✓

- Regstellende aksie behels enige aanpassings ✓ aan die beplanningsproses. ✓
- Personeelkwessies ✓ word ook deur regstellende aksie hanteer. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met regstellende aksie as 'n aspek wat tydens produksiebeheer oorweeg moet word.

Tipe (2)
Verduideliking (2)
Sub maks (4)

LET WEL: Sien slegs die eerste DRIE antwoorde na.

Maks (12)

6.4 Doel van die Wet op Beroepsgesondheid en Veiligheid

- Vereis van elke besigheid om 'n veilige werksomgewing te vestig en in stand te hou ✓ wat sonder risiko vir die gezondheid van die werkers is. ✓
- Hersien die doeltreffendheid ✓ van gesondheids- en veiligheidsmaatreëls. ✓
- Skets die rolle en verantwoordelikhede ✓ van werkgever, werknemers, vervaardigers, ontwerpers, invoerders, verskaffers en verkopers. ✓
- Verduidelik die rolle en pligte ✓ van die gesondheids- en veiligheidsvertegenwoordiger en komitee. ✓
- Vereis dat die belangrikste gevare en potensiële voorvalle in die werkplek ✓ geïdentifiseer en uitgeskakel moet word. ✓
- Ondersoek die oorsake van insidente deur enige werknemer ✓ wat verband hou met die werknemer se gezondheid en veiligheid by die werk. ✓
- Verwag van werknemers om saam te werk en die nodige instruksies te volg ✓ en enige onveilige situasies aan te meld. ✓

- Doen voorleggings aan die werkgewer ✓ oor algemene gesondheids- en veiligheidskwessies by die werkplek. ✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met die doel van die Wet op Beroepsgesondheid en -veiligheid.

Maks (12)**6.5 Voorsorgmaatreëls wat besighede moet neem wanneer masjiene hanteer word**

- Alle masjinerie en toerusting moet korrek geïnstalleer en veilig wees vir gebruik. ✓✓
- Werkers moet behoorlik opgelei word oor hoe om masjinerie te gebruik en moet ingelig word oor die risiko's wanneer die masjinerie gebruik word. ✓✓
- Gereelde veiligheidskontroles moet uitgevoer word en masjinerie moet gereeld onderhou en gediens word. ✓✓
- Werkers moet beskermende klere en toerusting soos oorpakke, harde hoede en veiligheidshelms, oordoppies, maskers, swaardiens veiligheidsstewels, sweisbrille en handskoene dra wanneer hulle met masjinerie en toerusting werk. ✓✓
- Ontwikkel 'n kultuur van veiligheid in die werkplek. ✓✓
- Stel werknemers vertrouwd met veiligheidsprosedures. ✓✓
- Enige ander relevante antwoord wat verband hou met die voorsorgmaatreëls wat besighede moet neem wanneer masjinerie hanteer word.

Maks (12)**6.6 Gevolgtrekking**

- Deurlopende produksiebeplanning is nodig as gevolg van die voortdurende veranderinge in die vervaardigingsproses. ✓✓
- Produksiebeheer verseker dat produksie volgens die produksieplan onderneem word. ✓✓
- OHSa vereis dat daar van werknemers verwag word om saam te werk en die nodige instruksies te volg en enige onveilige situasies aan te meld. ✓✓
- Wanneer masjinerie en toerusting in 'n fabriek gebruik word, is die risiko van ongelukke hoog en ondernemings moet hul eie werkplekveiligheidsbeleid opstel en nodige beheermaatreëls afdwing. ✓✓
- Enige ander relevante gevolgtrekking wat verband hou met die voordele van produksiebeplanning/-aspekte wat in ag geneem moet word tydens produksiebeheer/doel van die Wet op Beroepsgesondheid en -veiligheid/voorsorgmaatreëls wat besighede moet tref wanneer masjinerie hanteer word.

(Enige 1 x 2) (2)**[40]**

VRAAG 6: UITEENSETTING VAN PUNTE

BESONDERHEDE	MAKSIMUM	TOTAAL
Inleiding	2	Maks 32
Voordele van produksiebeplanning	10	
Aspekte wat oorweeg moet word tydens produksiebeheer	12	
Doel van die Wet op Beroepsgesondheid en siektes	12	
Voorsorgmaatreëls wat getref moet word vir die hantering van masjiene	12	
Gevolgtrekking	2	
INSIG		
Uitleg	2	8
Analise/Interpretasie	2	
Sintese	2	
Oorspronklikheid/Voorbeelde	2	
TOTALE PUNTE		40

SASO – Vir elke komponent:

Gee 2 punte indien aan al die vereistes voldoen is.

Gee 1 punt indien aan sommige vereistes voldoen is.

Gee 0 punte waar glad nie aan die vereistes voldoen is nie

TOTAAL AFDELING C: 40

GROOTTOTAAL: 150